

QUY TRÌNH CANH TÁC CHUỐI

1. THỜI VỤ

Đối với khí hậu nước ta, chuối có thể trồng quanh năm đều sống được, vì vậy về mặt thời vụ không yêu cầu nghiêm ngặt lắm, tốt nhất nên trồng khi đất đủ ẩm hoặc vào đầu mùa mưa. Tuy nhiên, nếu để đạt đến năng suất cao và phẩm chất chuối tốt, cũng cần chú ý đến thời vụ trồng. Tùy theo tình hình cụ thể của từng vùng để bố trí thời vụ cho hợp lý

- Ở các tỉnh phía Nam: Tốt nhất nên trồng vào mùa mưa từ tháng 5 đến tháng 11

- Ở các tỉnh phía Bắc: Đối với các giống sứ (chuối gòn), chuối lá mật, chuối ngự,... có thể trồng được vụ xuân tháng 3- 4, nhưng với chuối tiêu thì trồng vụ thu tháng 7 - 8 và cây sẽ ra hoa vào tháng 6 - 8 năm sau, đến tháng 9-11 thu hoạch, lúc này năng suất, phẩm chất chuối tiêu rất tốt.

Vì vậy mà trong dân gian cũng đã có kinh nghiệm ăn chuối: vào mùa nóng thì nên ăn chuối gòn, chuối lá, còn vào mùa rét thì ăn chuối tiêu ngon hơn.

2. KỸ THUẬT TRỒNG

* Mật độ trồng

** Mật độ trồng chuối tiêu:*

- Chuối tiêu thấp (lùn).

+ Hàng cách hàng 2m, cây cách cây 2m (mật độ 2500 cây/ha)

+ Hoặc hàng cách hàng 2m, cây cách cây 2,5m (mật độ 2.000 cây/ha).

Chọn cây con thật đồng đều nhằm tránh hiện tượng lấn át, tranh giành dinh dưỡng và ánh sáng giữa các cây; chú ý bón phân đúng mức và phòng tránh kịp thời bệnh đốm lá cho cây; trồng dày hợp lý có tác dụng tốt cho vườn chuối, vườn sớm được che bóng, ít cỏ dại, tạo điều kiện nóng ẩm phù hợp với cây chuối và tốt hơn cả là tăng năng suất chuối.

- Chuối tiêu vừa.

+ Hàng cách hàng 2,5m, cây cách cây 3m (mật độ 1300 cây/ha)

- Chuối tiêu cao.

+ Hàng cách hàng 3m, cây cách cây 3m (mật độ 1.111 cây/ha)

+ Hoặc hàng cách hàng 3m, cây cách cây 4m (mật độ 833 cây/ha)

* *Mật độ trồng chuối tây:*

- Trồng bằng cây con: Hàng cách hàng 3m, cây cách cây 1,5m (mật độ 2200 cây/ha)

- Trồng bằng cây con nuôi cấy mô: Hàng cách hàng 2,2m x cây cách cây 2,5m (mật độ 1800 cây/ha)

* *Mật độ trồng chuối bom:* 2.000 – 2500 cây/ha trồng hàng đôi cách nhau 2m

* *Mật độ trồng chuối cau:* Hàng cách hàng 2m, cây cách cây 2m (mật độ 2500 cây/ha)

* *Đào hố trồng chuối*

- Đất đã được cày bừa thật kỹ, làm sạch cỏ, tiến hành dăng dây cắm cọc theo khoảng cách đã xác định để tiến hành đào hố.

- Kích thước hố 40 x 40 x 40 (cm) hoặc 50 x 50 x 50 (cm). Nếu đất xấu

đào kích thước rộng hơn.

- Khi đào, lớp đất mặt tối xốp nhiều mùn để sang một bên miệng hố. Lớp đất phía dưới để sang một bên.

* *Bón lót*

- Trộn lớp đất mặt để riêng với 10 – 15 kg phân hữu cơ + 0,2 – 0,3 kg phân lân 0,4 - 0,5 kg vôi bột (ở những nơi chưa bón ở lần cày bừa cuối cùng).

- Sau khi đã trộn đều phân với lớp đất mặt, dùng cuốc cào đất lấp đầy lòng hố.

Cũng có thể đưa lớp đất mặt xuống hố sau đó đổ các loại phân bón lót lượng như trên vào hố, trộn đều phân và đất trong hố.

- Dùng que nhỏ đánh dấu tâm hố để tiện cho việc trồng sau này.

Việc trộn phân lấp hố phải hoàn thành trước khi trồng ít nhất từ 15 – 30 ngày.

** Chú ý:*

- Vôi ngoài trộn chung với phân hữu cơ bón ngay còn có thể bón ở lần cây bừa cuối cùng trước khi trồng chuối.
- Khi bón phân, trộn phân, lấp hố cần phải lấp kín phân, không để phơi phân ra ngoài nắng đặc biệt là phân hữu cơ, vì nếu lấp phân không kín thì phẩm chất phân giảm nghiêm trọng do giảm lượng đạm trong phân, diệt bớt vi khuẩn có lợi trong phân, giảm các men và các chất kích thích sinh trưởng trong phân.

** Trồng bằng cây con lấy từ cây mẹ*

Các bước trồng mới bằng cây con tách từ cây mẹ:

- Đặt điểm tiếp giáp củ với thân già (dạng chồi và củ) thấp hơn mặt hố hoặc mặt lếp từ 10-15 cm.
- Đặt mặt cắt của củ cây giống từ cây mẹ về một phía để khi trở buồng, buồng cũng hướng về một phía, tạo thuận lợi cho thu hoạch.

Nếu trồng trên sườn đồi thì đặt mặt cắt của củ cây giống hướng xuống phía chân đồi để khi cây trở buồng chuối sẽ ở phía trên và làm như vậy để khi chuối có buồng, các buồng sẽ kéo cây vào phía trong làm cây đỡ bị đổ.

- Lấp hố, nén chặt xung quanh gốc cây con mới trồng (không nên nén quá chặt sẽ làm dập cây chuối con)

** Chú ý:* Ở một số nơi có điều kiện thâm canh người trồng chuối có thể áp dụng kỹ thuật trồng chuối bằng hình thức phủ bạt (màng phủ nông nghiệp).

Trồng bằng hình thức phủ bạt có ưu điểm sau:

- Hạn chế được rệp truyền virus cho cây;
- Hạn chế cỏ dại;
- Ổn định nhiệt độ đất;
- Giữ được ẩm độ đất;
- Tránh cho đất bị xói mòn gây tổn thương bộ rễ và phân bị rửa trôi...

Các bước trồng như trồng chuối bình thường, khâu khác biệt là sau khi trộn phân lấp hố tiền hành phủ bạt kín mặt luống, dùng ghim tre hoặc đất chèn hai bên mí bạt.

Cách trồng chuối bằng hình thức phủ bạt:

- Khoét bạt theo khoảng cách cây đã định;
- Dùng xẻng tạo một lỗ sâu hơn củ chuối 10 - 15cm sau đó đặt cây vào giữa hố trồng và lấp đất vừa quá cổ gốc chuối;
- Ém đất xung quanh.

3. BÓN PHÂN

Lượng phân bón thúc cho chuối tùy thuộc vào giống và mật độ trồng... Có thể áp dụng theo quy trình bón phân (khoảng cách trồng 3x 3m) như sau: Phân hữu cơ 10-15 tấn/ha + 200kg N + 100kg P2O5 + 400kg K2O/ha + 15-20 kg phân bón lá **Plantagreenpower (PGP)**.

* Lượng phân bón bình quân cho gốc chuối mỗi năm là:

- Bón 5 - 15 kg phân chuồng
- 0,4 kg urê
- 0,6 kg lân supe
- 0,7 kg kali clorua
- 13-20g Plantagreenpower

* Trong đó lượng phân chuồng và phân lân là để bón một lần vào đầu mùa mưa lượng phân còn lại bón như sau:

- Lần 1: Sau trồng 1 tháng bón 30% lượng N, 30% lượng K.
- Lần 2: Sau trồng 2 tháng phun phân bón lá **PGP**
- Lần 3: Sau trồng 4,5 tháng bón 40% lượng N, 40% lượng K và phun phân bón lá **PGP**
- Lần 4: Sau trồng 6 tháng phun phân bón lá **PGP**
- Lần 5: Sau trồng 7,5 tháng bón 30% lượng N, 30% lượng K.

- Lần 5: Trước khi cây ra buồng 3 tuần phun phân bón lá **PGP** lần 4.
- Lần 6: Phun phân bón lá **PGP** lần 5 khi cây ra buồng (khoảng 1 tháng sau khi phun lần 2 tránh phun vào buồng)
- Lần 7: Phun phân bón lá **PGP** lần 6 cách lần thứ 5 khoảng 25-30 ngày.

Pha Phân bón lá **PGP** với nước sạch theo tỉ lệ 0.3-0.4% (50g-64g cho bình 16L; 60g-80g cho bình 20L). Với diện tích lớn trung bình sử dụng 1kg pha với 250-330 lít nước, phun đều lên lá và cây vào buổi sáng sớm hoặc chiều muộn. Tránh phun trong điều kiện ánh sáng mặt trời trực tiếp. Dùng các dụng cụ phun sương để phun, phun ngay sau khi pha nếu để lắng cần khuấy lại trước khi sử dụng tiếp.

** Cách bón phân thúc*

- Trước khi bón phân nên làm cỏ xung quanh gốc (làm ra ngoài tán lá khoảng 20cm)
- Bón phân quanh tán lá chuối, cách gốc từ 15 – 20 cm, rồi lấp đất lại.
- Bón phân khi đất có đủ độ ẩm thì không phải tưới, trường hợp đất khô thì phải tưới ngay sau khi bón phân.

** Chú ý:* Nếu trồng chuối phủ bạt thì khi bón phân cuốc rãnh sâu 20 - 25cm hai bên mí bạt, bón phân, đảo đều đất, lấp bằng.

** Sử dụng phân bón lá Plantagreenpower giúp cây chuối:*

- Lá xanh, đều và cứng cáp hơn.
- Phần thân giả chắc chắn hơn, khỏe hơn giúp hạn chế chuối bị gục ngã khi gặp gió quá lớn.
- Buồng chuối to, nặng cân hơn giúp tăng thu nhập của người trồng.
- Tăng độ ngọt, chất lượng chuối.

4. TƯỚI TIÊU NƯỚC

- Ở giai đoạn cây con tùy thời tiết, thời vụ trồng mà chuối chính lượng nước tưới phù hợp, không nên để chuối quá ẩm hoặc quá khô, cây con mới trồng 2 - 3 ngày tưới một lần, cây trưởng thành

tưới 2 lần/tuần. Khi cây chuối trở buồng rất cần nước nên cần chú ý tưới nước để quả chuối phát triển tốt.

- Phương pháp tiêu nước

+ Đào mương rãnh để thoát nước, không để cây bị úng do ngập nước.

+ Các mương rãnh thoát nước phải đảm bảo độ rộng, độ sâu để nước thoát dễ dàng.

+ Phải thường xuyên nạo vét mương, rãnh thoát nước

5. CẮT LÁ, BÈ HOA, TỈA CHỒI, CHỐNG ĐỔ NGÃ CHO CHUỐI

* Cách tiến hành cắt lá

- Giai đoạn trước ra hoa: Cắt bỏ lá úa vàng, lá bị gãy, lá bị sâu bệnh.

- Giai đoạn ra hoa nuôi quả: Cắt bỏ lá khô, lá bị gãy lá bị sâu bệnh.

Sau khi cắt lá tiến hành dọn vườn, đưa những lá bị sâu, bệnh ra khỏi vườn đem đốt.

* Đánh tỉa chồi

- Sau khi trồng 5 tháng có thể tiến hành tỉa chồi.

- Chọn những chồi con mập, khỏe mọc cách xa cây mẹ 20cm để lại, mỗi bụi chuối chỉ nên để lại 3 cây và có thời gian sinh trưởng cách nhau từ 3 - 4 tháng.

- Tỉa chồi phải được tiến hành thường xuyên (1 tháng/lần).

- Nên tiến hành tỉa vào lúc trời nắng ráo, tránh để đọng nước xung quanh làm chồi con bị thối lây sang cây mẹ.

Chú ý: Việc đánh tỉa chồi con để đem trồng có ảnh hưởng nhất định đến năng suất buồng chuối. Nên đánh tỉa chồi con khi cây chuối mẹ đã trở buồng và định hình quả,

- Chỉ đánh tối đa ¼ vùng gốc cây chuối mẹ sau đó tích cực chăm sóc, bón phân để mau phục hồi.

- Nếu đánh tỉa chồi con khi cây mẹ chưa ra quả sẽ ảnh hưởng đến năng suất và cây mẹ hay bị đổ ngã khi mưa gió.

* Bẻ hoa

- Sau khi ở cuối buồng chuối xuất hiện nải trung tính hoặc toàn hoa đực thì tiến hành cắt (bẻ) hoa chuối.

- Thời gian tiến hành: Từ 10 - 12 giờ để hạn chế sự mất nhựa.

* Tỉa quả: Tiến hành cắt bỏ trái đôi, trái dị dạng, tỉa bớt những nải quá nhiều quả, buồng quá nhiều nhánh.

- Dùng dao cắt sát cuống trái, tránh làm dây nhựa ra vỏ quả.

* Bao buồng: Dùng bao chuyên dùng hoặc bao ni lông trắng, xanh đục lỗ để bao.

Bao buồng sau khi tiến hành tỉa nải để loại bỏ quả dị tật hoặc nải quá nhiều quả.

Khi bao cần chú ý đầu dưới để hở tự nhiên (nếu buộc kín quả sẽ bị thối).

* Chống đổ ngã

- Trồng đai rừng tránh gió với những vùng trồng diện tích lớn.

- Vun gốc cao 10cm để tránh trốc gốc.

- Nên đánh tỉa chồi khi cây mẹ đã ra quả, nếu đánh tỉa chồi sớm khi cây mẹ chưa ra quả thì cây mẹ hay bị đổ ngã khi bị mưa gió.

- Dùng cây (cọc) để chống chuối khi buồng chuối đã lớn.

+ Dùng 1 cây chống buồng có cột dây chằng cây chuối với cọc chống hay với buồng. Cọc cần chống sâu 40 - 50cm, cột dây ở 2 nơi: ngọn thân, cuống buồng.

Hình 11: Chống đỡ ngã bằng một cây chống

+ Dùng 2 cây chống buồng. Cọc cần chống sâu 40 - 50cm, cột dây ở 3 nơi: giữa thân, ngọn thân, cuống buồng. Việc chống buồng theo thể chân vịt gồm hai cây vắt chéo vào nhau là rất tốt nhưng tốn kém.

Hình 12: Chống đỡ ngã bằng hai cây chống

6. THU HOẠCH VÀ BẢO QUẢN CHUỐI

Những căn cứ để xác định điểm thu hoạch quả là:

- Căn cứ vào hình thái quả như màu sắc, hình dạng quả và núm quả.
- Căn cứ vào chỉ số quả: giữa trọng lượng quả (g) và chiều dài quả (cm).
- Căn cứ vào độ nhớt hoặc độ chắc của thịt quả qua các máy đo chuyên dụng.
- Căn cứ vào thời gian ra hoa đến thu hoạch

- Thời điểm thu hoạch còn phụ thuộc vào thị trường tiêu thụ, khoảng cách từ nơi trồng đến nơi tiêu thụ.

Sau khi cắt buồng, bà con nên dựng vào nơi thoáng mát cho chảy bớt nhựa trong 2-3 ngày. Dùng dao, kéo sắc ra nải đem rửa bằng đất đèn hoặc lá xoan và đốt hương đen.

***Hướng dẫn sử dụng phân bón lá Plantagreenpower (PGP) cho cây chuối:**

Lần phun	Giai đoạn phun
1	Sau trồng 2 tháng
2	Sau trồng 4 - 5 tháng
3	Sau trồng 6 tháng
4	Trước khi ra buồng 3 tuần
5	Phun khi cây ra buồng (tránh phun trực tiếp vào buồng)
6	Phun sau lần 5 khoảng 25 - 30 ngày